

แนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำ ที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ

GUIDELINES FOR LEVYING VALUE ADDED TAX ON LOW-VALUE E-COMMERCE SHIPMENTS IMPORTED VIA INTERNATIONAL POST

รุ่งโรจน์ อูปรัตน์¹ และ กัลยา แซ่อึ้ง²

Rungrot Uparat and Kanlaya Saeung

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ประกอบด้วย 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทยในปัจจุบัน 2) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย ทั้งนี้ งานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ข้าราชการในสังกัดกรมศุลกากรทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ รวมทั้งเป็นตัวแทนคณะทำงานเกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นำเข้า และเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ และเป็นผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่นำเข้าจากต่างประเทศ จำนวนรวมทั้งหมด 7 คน สำหรับเอกสารที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ กฎหมายและระเบียบของกรมศุลกากร กฎหมายภาษีอากรของต่างประเทศ รายงานผลการศึกษาขององค์การระหว่างประเทศ และเอกสารทางวิชาการจำนวน 7 ฉบับ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา โดยผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพและปัญหาของการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทยในปัจจุบันไม่มีปัญหา เนื่องจากยังไม่เคยมีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าในกลุ่มดังกล่าวมาก่อน อย่างไรก็ตาม จากกรณีที่ไม่มีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าในกลุ่มดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อ 4 ประเด็นหลัก ประกอบด้วย การสูญเสียรายได้ของรัฐ ต้นทุนในการจัดเก็บภาษีอากรสูงกว่ารายได้ที่จัดเก็บ การบิดเบือนการแข่งขันทางการค้าระหว่างผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าภายในประเทศและผู้ประกอบการที่นำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ และการสำแดงราคาต่ำและการฉ้อฉลทางด้านหนีบทศุลกากร ทั้งนี้ หากในอนาคตประเทศไทยจะเริ่มจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าในกลุ่มดังกล่าวก็ยังมีปัญหาหรือข้อจำกัดต่าง ๆ ในการจัดเก็บ ได้แก่ ด้านกฎหมาย ด้านการบริหารจัดการ และด้านทรัพยากรบุคคล และ 2) แนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย พบว่า แนวทางที่สามารถนำมาใช้ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย ได้แก่ การปรับปรุงวิธีการจัดเก็บภาษีอากรแบบดั้งเดิม และการใช้วิธีการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศร่วมกับวิธีการจัดเก็บภาษีอากรจากตัวกลางในการขายสินค้า

คำสำคัญ: ภาษีมูลค่าเพิ่ม, สินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำ, ไปรษณีย์ระหว่างประเทศ

¹ นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายและการจัดการสาธารณะ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ
Graduate student in Public Policy and Management, Faculty of Social Science, Srinakharinwirot University, Bangkok.

Corresponding author: E-mail: rungrot.uparat@gs.wvu.ac.th

² อาจารย์ ดร. ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ

Dr., Department of Political Science, Faculty of Social Science, Srinakharinwirot University, Bangkok

Abstract

This research aimed to: 1) study the current state and problems of levying value added tax on low-value e-commerce shipments imported via international post in Thailand; and 2) to study guidelines for Thailand in levying value added tax on low-value e-commerce shipments imported via international post. This is a qualitative study in which the key informants are Customs Department officials at both the policy and operational levels who are directly responsible and have knowledge, expertise, and experience in levying value added tax on imported low-value e-commerce shipments, as well as officials who are representatives of working groups related to such levying, totaling 7 people. The documents used in the analysis are the laws and regulations of the Customs Department, the tax laws of foreign countries, study reports of international organizations, and academic papers, totaling 7 papers. To gather data, this research used document analysis and in-depth interviews, followed by content analysis to qualitatively analyze the data. The research's results revealed that the current state and problems of levying value added tax on low-value e-commerce shipments imported via international post in Thailand are not currently problematic; this is because levying value added tax on such shipments has never previously been imposed. However, the absence of the aforementioned value added tax levying has had a significant impact on four major areas, namely the loss of government revenue, higher costs in tax collection than revenue collected, distortion of trade competition between resident vendors and non-resident vendors, as well as low price declaration and parcel fraud. However, if Thailand begins levying value added tax on such goods in the future, there are still issues or constraints in levying, such as legal issues, management issues, and human resource issues. Additionally, the research founded that there are 2 guidelines for Thailand in levying value added tax on low-value e-commerce shipments imported via international post. The first is to improve traditional levying methods, and the second is to combine the method of levying taxes from non-resident vendors with the method of levying taxes from intermediaries.

Keywords: Value Added Tax, Low-value e-Commerce Shipments, International Post

บทนำ และ ความสำคัญของปัญหา

ในการเรียกเก็บอากรจากสิ่งของนำเข้ามาในประเทศไทยผ่านทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศนั้น รัฐเองก็ได้เรียกเก็บจากสิ่งของทุกชิ้นที่นำเข้ามาในประเทศไทย หากแต่มีข้อยกเว้นที่จะไม่เรียกเก็บอากรถ้าสิ่งของนั้นเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรณีการนำเข้าสิ่งของทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศนั้นได้กำหนดให้ยกเว้นอากรแก่สิ่งของที่นำเข้าซึ่งแต่ละรายมีราคาไม่เกินที่อธิบดีกรมศุลกากรประกาศกำหนดด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ตามที่กำหนดไว้ในพระราชกำหนดพิกัตอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530 ภาค 4 ของที่รับยกเว้นอากร ประเภท 12 ซึ่งปัจจุบันอธิบดีกรมศุลกากรได้ประกาศกำหนดให้สิ่งของที่นำเข้า ซึ่งแต่ละรายมีราคาไม่เกิน 1,500 บาท ได้รับยกเว้นอากร อันเนื่องมาจากต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีอากรจากสิ่งของที่นำเข้าสูงกว่ารายได้ที่จะจัดเก็บได้จากสิ่งของเหล่านั้น เพราะสิ่งของเหล่านั้นมีราคาต่ำเมื่อนำมาคูณกับอัตราอากรจึงคิดเป็นค่าภาษีอากรในจำนวนไม่มาก

อย่างไรก็ดี จากการเติบโตของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และปริมาณการนำเข้าสิ่งของทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศได้เริ่มส่งผลให้รายได้ของรัฐที่สูญเสียไปจากการยกเว้นภาษีอากรให้แก่สิ่งของที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศโดยเฉพาะสิ่งของประเภทสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มีราคาต่ำกว่า 1,500 บาท สูงกว่าต้นทุนในการจัดเก็บ โดยคาดว่าหากมีการเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจะทำให้รัฐบาลมีรายได้เพิ่มประมาณ 700 ล้านบาทต่อปี (มติชนออนไลน์, 2564) (เอกสารจากเว็บไซต์) ซึ่งสอดคล้องกับข้อสังเกตของคณะกรรมการด้านการจัดเก็บรายได้ของแผ่นดินที่แต่งตั้งขึ้นตามมติของคณะกรรมการการเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง สภานิติบัญญัติแห่งชาติในการปิดจุดรั่วไม่ให้ยกเว้นภาษีศุลกากรแบบไม่จำเป็นและไม่ให้ได้รับสิทธิยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มจากกรณีที่ปรากฏว่ามีผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจขายสินค้าหรือบริการผ่านระบบออนไลน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการต่างชาติที่ได้อาศัยช่องว่างของกฎหมายดังกล่าว และต่อไปจะส่งผลให้ผู้ค้าปกติไม่สามารถจำหน่ายสินค้าได้ ทำให้ไม่มีเงินรายได้นำมาเสียภาษีอีกทอดหนึ่งด้วย ซึ่งตรงข้ามกับต่างประเทศที่อาจจะยกเว้นภาษีศุลกากรแต่ไม่ยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือภาษี Sales Tax ดังนั้น การยกเว้นภาษีอากรให้แก่สิ่งของที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศโดยเฉพาะสิ่งของประเภทสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มีราคาต่ำกว่า 1,500 บาท จึงถือว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากทำให้รัฐสูญเสียรายได้เป็นจำนวนมาก

ดังนั้น เพื่อให้การจัดเก็บรายได้ของกรมศุลกากรและกรมสรรพากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น คณะอนุกรรมการด้านการจัดเก็บรายได้ของแผ่นดินจึงมีข้อเสนอแนะให้มีการเข้มงวดตรวจสอบสินค้าที่ยกเว้นภาษีศุลกากรและต้องเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมศุลกากร กรมสรรพากร และสำนักงานเศรษฐกิจการคลังควรมีการพิจารณากฎหมายและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องเพื่ออุดช่องว่างการจัดเก็บภาษีในกรณีของนำเข้าที่ได้รับยกเว้นอากรตามประเภท 12 ภาค 4 แห่งพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530 (คณะกรรมการการเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, ม.ป.ป., น. 53, 58)

จากความสำคัญของการสูญเสียรายได้ของรัฐอันเนื่องมาจากการยกเว้นการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ งานวิจัยฉบับนี้จึงมุ่งศึกษาสภาพและปัญหาของการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทยในปัจจุบัน และค้นหาแนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย ผ่านการศึกษาและวิเคราะห์ข้อดี-ข้อเสียของตัวแบบและประสบการณ์ของต่างประเทศในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นำเข้า ตามแนวคิดเกี่ยวกับหลักภาษีอากรที่ดี และแนวคิดว่าด้วยภาษีในระบบประชาธิปไตยเมื่อนำมาปรับใช้กับประเทศไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทยในปัจจุบัน
- 2 เพื่อศึกษาแนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย

แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. **แนวคิดเกี่ยวกับหลักภาษีอากรที่ดี** ภาษีอากรที่ดี หมายถึง ระบบภาษีอากรที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของภาษีแต่ละประเภท เพื่อที่รัฐจะได้นำเงินภาษีอากรที่จัดเก็บได้มาใช้ในการดำเนินกิจกรรมหรือจัดสรรประโยชน์ให้แก่สาธารณะได้อย่างเหมาะสม หรือใช้เป็นเครื่องมือในการบรรลุเป้าประสงค์บางประการ อย่างไรก็ดี ประชาชนผู้มีสิทธิในทรัพย์สินซึ่งรวมถึงรายได้ที่ตนเองครอบครองอยู่ด้วยนั้นก็ควร

ได้รับความเคารพในสิทธิครอบครองทรัพย์สินดังกล่าว กล่าวคือ รัฐจะต้องไม่เบียดบังหรือจัดเก็บภาษีอากร โดยละเมิดสิทธิของประชาชนเกินกว่าความจำเป็นแห่งประโยชน์สาธารณะ ทั้งนี้ หลักภาษีอากรที่ดีจะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 4 ข้อ ได้แก่

1.1 หลักความยุติธรรม (Equity) ภาษีที่ดีต้องจัดเก็บให้ทั่วถึง โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ และเก็บตามกำลังความสามารถของผู้เสียภาษีผู้มีรายได้น้อยก็ต้องเสียภาษีน้อย

1.2 หลักความแน่นอน (Certainty) ภาษีที่ดีจะต้องมีความแน่นอนชัดเจน รู้ว่าใครบ้างจะต้องเสียภาษี เสียเท่าไร เสียอย่างไร อาศัยฐานอะไรในการคำนวณ และในอัตราเท่าไร

1.3 หลักความสะดวก (Convenience) ภาษีที่ดีต้องจัดเก็บได้ง่าย และง่ายต่อประชาชนที่จะปฏิบัติตาม กฎหมายภาษีจะต้องเข้าใจง่าย หลักเกณฑ์ต่าง ๆ จะต้องไม่ซับซ้อนจนประชาชนไม่เข้าใจ รวมถึงการอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ต่อผู้เสียภาษีจะต้องดีด้วยเช่นกัน

1.4 หลักความประหยัด (Economy) ภาษีที่ดีจะต้องมีต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายน้อยในการจัดเก็บ แต่เก็บได้เป็นจำนวนมาก หากแต่ต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายของสังคมในการบรรลุถึงการจัดเก็บภาษีนั้น เพราะหากคำนึงถึงค่าใช้จ่ายของรัฐบาลแต่เพียงด้านเดียวก็ไม่ถูกต้องและไม่ครบถ้วน ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายของสังคม (Social Cost) ในการจัดเก็บภาษีประกอบด้วยค่าใช้จ่ายของรัฐบาลในการจัดเก็บภาษี (Collection Cost) ค่าใช้จ่ายของผู้เสียภาษีในการปฏิบัติตามกฎหมาย (Compliance Cost) และค่าใช้จ่ายอันเกิดจากการบิดเบือนเศรษฐกิจ (Cost of Economic Distortion) (คณะกรรมการการเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง สถาบันนิติบัญญัติแห่งชาติ, ม.ป.ป., น. 15-17)

2. แนวคิดว่าด้วยภาษีในระบบประชาธิปไตย ประชาชนมีหน้าที่จ่ายภาษีอากรให้แก่รัฐ เพื่อแลกกับการมีรัฐบาลที่เป็นประชาธิปไตย ในการทำหน้าที่จัดสรรบริการสาธารณะให้แก่ตนเอง ดังนั้น ในการจัดเก็บภาษีอากรจากประชาชนของรัฐประชาธิปไตยจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักการพื้นฐาน 6 ประการคือ

2.1 หลักการมีรายได้ที่พอเพียง (Sufficient Revenues) ในการทำหน้าที่ขั้นพื้นฐานของรัฐ รัฐจำเป็นต้องมีรายได้ที่พอเพียง หากรัฐมีรายได้ไม่พอเพียงกับการทำหน้าที่ขั้นพื้นฐานแล้วก็ย่อมไม่สามารถดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองและไม่สามารถผดุงความยุติธรรมให้แก่ประชาชนได้

2.2 หลักความยินยอมของประชาชน (Public Consent and Voluntary Compliance) รัฐจำเป็นต้องเสนอร่างกฎหมายเพื่อขอความเห็นชอบต่อรัฐสภาในฐานะที่เป็นตัวแทนของประชาชน เพื่อเป็นนัยว่า ประชาชนได้ให้อำนาจแก่รัฐในการจัดเก็บภาษีอากรและหารายได้ตามกฎหมาย โดยรัฐจะต้องจัดเก็บภาษีอากรและหารายได้ภายในกรอบของกฎหมายนั้น ๆ เท่านั้น จะใช้อำนาจหรือดุลพินิจในการจัดเก็บภาษีอากรหรือหารายได้เกินกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ไม่ได้ หรือจะยกเว้นหรือลดหย่อนไม่เก็บภาษีอากรแก่บุคคลใดหรือหน่วยงานใดก็ได้เช่นเดียวกัน

2.3 หลักความเสมอภาค เป็นธรรม (Equality and Equity) ประชาชนในระบบประชาธิปไตยควรมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ทั้งในด้านการเข้าถึงบริการสาธารณะพื้นฐานที่รัฐจัดสรรให้ และควรมีภาระภาษีอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน จึงจะถือว่าเป็นประชาธิปไตยในทางการคลัง อีกทั้งจะต้องไม่มีใครได้รับยกเว้นหรือมีสิทธิพิเศษ หรือสามารถหลีกเลี่ยง หรือหลบหนีการเก็บภาษีอากรหรือการหารายได้ของรัฐไปได้ จึงจะถือว่าเป็นความเสมอภาคเป็นธรรมและสอดคล้องกับหลักการ ของประชาธิปไตยทางการคลัง

2.4 หลักความไม่ซับซ้อน (Simplicity) ระบบภาษีอากรและวิธีการหารายได้ที่ซับซ้อนอาจทำให้เกิดปรากฏการณ์ภาพลวงตาทางการคลังซึ่งเป็นภัยคุกคามต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ทั้งนี้ ความซับซ้อนของระบบภาษีอากรและการหารายได้ของรัฐอาจเกิดขึ้นจากสาเหตุหลายประการ เช่น รัฐบาลจัดเก็บภาษีอากร ค่าบริการ และค่าธรรมเนียมหลายประเภท หลายอัตรา มีข้อยกเว้น-ลดหย่อนที่ซับซ้อนหรือมีโครงสร้างภาษีทางอ้อมในสัดส่วนที่สูง มีการจัดเก็บภาษีร่วมกันระหว่างรัฐบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกองทุนสาธารณะหลายประเภท

2.5 หลักความแน่นอน คงเส้นคงวา (Certainty) รัฐบาลควรหลีกเลี่ยงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีบ่อยครั้ง เพราะการเปลี่ยนแปลงภาษีอากรจึงมีโอกาสเกิดขบวนการต่อต้านภาษี (Tax Revolt) นอกจากนี้ ความไม่แน่นอนของภาษีอากรยังอาจทำให้รัฐบาลไม่สามารถจัดเก็บได้อย่างเต็มที่ อีกทั้ง รายได้จากภาษีอากรก็ไม่แน่นอน รัฐบาลไม่สามารถรักษาเสถียรภาพทางการคลังเอาไว้ได้

2.6 หลักสวัสดิการสังคม (Social Welfare) รัฐบาลควรเก็บภาษีจากประชาชนจำนวนน้อยที่สุด และนำเงินภาษีไปใช้จ่ายให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน โดยอาศัยการเปรียบเทียบภาระภาษีกับผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับคืนมาจากการใช้เงินภาษีของรัฐ ซึ่งการลดภาระภาษีส่วนเกิน (Excess burden หรือ Dead weighted loss) หรือการสูญเสียไปซึ่งความอยู่ดีมีสุขของประชาชนอันเนื่องมาจากการเก็บภาษีของรัฐ นอกเหนือไปจากจำนวนเงินภาษีที่ประชาชนต้องจ่ายให้แก่รัฐโดยตรงให้เหลือน้อยที่สุดก็เป็นอีกหลักการหนึ่งที่จะช่วยลดการสูญเสียสวัสดิการสังคม แต่ภาษีอากรก็มีได้มีแต่ด้านลบแต่เพียงเท่านั้น ในอีกด้านหนึ่งการเก็บภาษีอากรก็สามารถสร้างประโยชน์ เพิ่มความอยู่ดีมีสุขให้แก่ประชาชนได้ในตัวของมันเอง การเก็บภาษีอากรบางประเภทก็สามารถควบคุมพฤติกรรมที่เป็นโทษต่อบุคคลและสังคมได้ ซึ่งมีส่วนทำให้สวัสดิการสังคมโดยรวมดีขึ้น (จรัส สุวรรณมาลา, 2558, น. 98-105)

3. จุดอ่อนของระบบการจัดเก็บภาษีอากรของประเทศ หากพิจารณาความเป็นประชาธิปไตยด้านการจัดเก็บภาษีอากรและการหารายได้ของรัฐ พบว่า ระบบการจัดเก็บภาษีอากรของประเทศไทยมีจุดอ่อน 8 ประการ (จรัส สุวรรณมาลา, 2558, น. 145-146) ดังนี้

- 3.1 การมีรายได้จากภาษีอากรที่ไม่เพียงพอสำหรับการขับเคลื่อนนโยบายสวัสดิการสังคม
- 3.2 ภาครัฐของประเทศไทยจัดเก็บ ภาษีอากรโดยใช้หลักการบังคับ (Coercion) มากกว่าหลักการยินยอมด้วยความสมัครใจ (Voluntary Compliance) ซึ่งทำให้จัดเก็บภาษีอากรได้น้อยและมีต้นทุนการจัดเก็บสูง อีกทั้งยังไม่สอดคล้องกับหลักการของประชาธิปไตย
- 3.3 การกระจายภาระภาษีในสังคมไทยมีความไม่เท่าเทียมกันอย่างชัดเจน ผู้มีรายได้น้อยต้องแบกรับภาระภาษีในสัดส่วนที่สูงกว่าผู้มีรายได้มาก เพราะประเทศไทยมีภาษีทางอ้อมในสัดส่วนที่สูงกว่าภาษีทางตรง อีกทั้งยังมีการให้สิทธิพิเศษทางภาษีอากรอย่างกว้างขวาง
- 3.4 ภาครัฐของประเทศไทยมีการทุจริตคอร์รัปชันในระบบภาษีอากรค่อนข้างสูง
- 3.5 ประเทศไทยมีเศรษฐกิจนอกระบบในสัดส่วนที่สูงกว่า ถึงร้อยละ 52 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ซึ่งถือเป็นการบ่อนทำลายฐานภาษี
- 3.6 ระบบภาษีอากรและการหารายได้ประเภทอื่น ๆ ของรัฐมีความซับซ้อน และซ่อนเร้นภาระภาษีไว้ จึงทำให้ประชาชนไม่อาจรับรู้ถึงภาระภาษีที่แท้จริง ซึ่งทำให้เกิดสภาวะภาพลวงตาทางการคลังขึ้นได้โดยง่าย
- 3.7 การบริหารภาษีอากรของหน่วยงานราชการยังขาดประสิทธิภาพ รวมถึงกฎหมายทางด้านภาษีอากรยังเปิดช่องว่างและโอกาสให้พนักงานจัดเก็บภาษีอากรใช้ดุลพินิจในการบังคับใช้กฎหมายได้อย่างกว้างขวาง อันเป็นช่องทางที่ทำให้เกิดปัญหาการคอร์รัปชันในระบบภาษีอากรได้ง่าย
- 3.8 ระบบภาษีอากรของประเทศไทยยังมีภาระภาษีส่วนเกินในสัดส่วนที่สูง และรัฐยังมิได้นำรายได้จากภาษีอากรไปใช้ในเรื่องสวัสดิการสังคมขั้นพื้นฐานให้เต็มกำลัง ดังนั้น หากประเทศไทยได้เร่งปรับปรุงพัฒนาระบบภาษีอากรและการหารายได้ในเรื่องเหล่านี้ ก็จะช่วยส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในประเทศไทยได้เป็นอย่างมาก

4. แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดสินค้านำเข้า (De Minimis) จากการศึกษาวิจัยการปฏิรูปของศุลกากรฟิลิปปินส์เกี่ยวกับผลกระทบของการปรับลด De Minimis พบว่า การปรับเพิ่มเพดานราคาของสิ่งของนำเข้าที่ได้รับยกเว้นอากรให้สูงขึ้นจะส่งผลต่อการจัดเก็บภาษีและรายได้ของรัฐ ด้วยเหตุนี้ การปรับเพิ่ม De Minimis จึงไม่เป็นการสมควร

อย่างไรก็ดี นอกจากความคุ้มครองและภาษีรายได้รัฐบาลแล้ว การตัดสินใจของรัฐบาลในการกำหนดค่า De Minimis ที่เหมาะสมยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ เช่น ปริมาณ มูลค่า และการกระจายสินค้านำเข้าราคาต่ำผ่านไปรษณีย์ระหว่างประเทศ สินค้าที่ขนส่งทางอากาศ และสินค้าที่ขนส่งทางทะเล อัตราภาษีที่ใช้กับสินค้าที่มีราคาต่ำ ราคาสินค้าที่ได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มที่ส่งถึงผู้ประกอบการจดทะเบียนเป็นผู้เสียภาษีมูลค่าเพิ่มหรือส่งถึงองค์กรไม่แสวงหากำไรที่ได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม ต้นทุนอื่น ๆ เช่น ค่าขนส่ง ค่าประกันภัย และภาษีอากรและค่าธรรมเนียมอื่นซึ่งอาจนำไปรวมในการคำนวณราคาของที่นำเข้าที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ตลอดจนระดับของผลกระทบที่จะมีต่อพฤติกรรมของผู้นำเข้าและต่อราคาสินค้านำเข้า (สำนักงานที่ปรึกษาการศุลกากร ณ กรุงบรัสเซลส์, ม.ป.ป., น. 2-6)

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ ผู้วิจัยยังไม่พบการศึกษาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องดังกล่าวและงานวิจัยที่พบส่วนใหญ่จะเป็นงานวิจัยในสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ซึ่งจากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัยพบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

5.1 การปฏิรูปโครงสร้างและประสิทธิภาพ การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม (ศิริลักษณ์ ผึ้งผาย, 2550) พบว่า การเพิ่มอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มจากร้อยละ 7 เป็นร้อยละ 10 ทำให้ผลการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มเพิ่มมากขึ้น และการเปลี่ยนแปลงฐานภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจที่กำหนดให้กิจการขนาดย่อมได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มตามมูลค่าของฐานภาษีส่งผลให้การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มลดลง

5.2 การศึกษาการประมาณการรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศไทย (วัชรินทร์ พลพันธุ์, 2549) ให้ข้อเสนอแนะว่า เพื่อให้ภาษีมูลค่าเพิ่มได้ทำหน้าที่ในการเป็นเครื่องมือทางการคลังในการจัดหารายได้ของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด โดยการจัดเก็บภาษีให้ได้ตามที่ได้ประมาณการไว้ไปพร้อม ๆ กับการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การจัดเก็บภาษีที่ทั่วถึงและเป็นธรรมจะเป็นการสร้างฐานรายได้ภาษีอากรและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างยั่งยืนตลอดไป กรมสรรพากรในฐานะหน่วยจัดเก็บควรมีแนวทางในการบริหารจัดการ โดยให้บริการผู้เสียภาษีแบบมีเจ้าภาพ เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีในการเสียภาษีแก่ผู้เสียภาษี เช่น การคืนเงินภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอย่างรวดเร็ว ให้บริการรับจดทะเบียนทางอินเทอร์เน็ต และการเสียภาษีออนไลน์ การบริการผู้เสียภาษีโดยทีมกำกับดูแลผู้เสียภาษี การคืนภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่ผู้ส่งออกที่ดี เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และการบริหารการจัดเก็บ เช่น กำหนดนโยบายภาษี การทำประมาณการจัดเก็บ การกำหนดกลยุทธ์ การทำแผนการบริหารจัดการต้องสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงการคลัง นโยบายของรัฐบาล และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตลอดจนการสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน โดยการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ พร้อมทั้งจะชี้แจงถึงขั้นตอนและแนวทางการปฏิบัติงานและสามารถตรวจสอบได้หากผู้เสียภาษีมีข้อสงสัย

5.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม (ตรีรัตน์ วงศ์สุวัชร, 2550) ให้ข้อเสนอแนะในเรื่องความเป็นธรรมในการเสียภาษีเพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างผู้มีรายได้มากและผู้มีรายได้น้อย จึงควรปรับปรุงการบริหารการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความเป็นจริงในปัจจุบัน และควรปรับปรุงการควบคุมและตรวจสอบการเก็บภาษีประเภทอื่นที่เกี่ยวข้อง

5.4 ปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่มอันเนื่องมาจากกลไกการป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษี (งามศิลป์ รองขุน, 2547) ซึ่งพบว่า สาเหตุของการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่มอันเนื่องมาจากกลไกการป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีที่สำคัญมี 4 ประการ คือ สาเหตุด้านนโยบายและการบริหารการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม สาเหตุด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่ม สาเหตุด้านผู้ประกอบการจดทะเบียน และสาเหตุด้านผู้บริโภคหรือประชาชน ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญในการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่ม อันเนื่องมาจากกลไกป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษี พร้อมทั้งได้เสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่มอันเนื่องมาจากกลไกป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษี โดยเฉพาะด้านการบริหารการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยกำหนดให้

ผู้ประกอบการจดทะเบียนและผู้มีหน้าที่ออกใบกำกับภาษีในระบบภาษีมูลค่าเพิ่มออกใบกำกับภาษีผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ซึ่งจะทำให้กรมสรรพากรสามารถประมวลผลข้อมูลใบกำกับภาษีได้ทั้งระบบ ทำให้ตรวจสอบความถูกต้องของใบกำกับภาษีได้ ทำให้สามารถแก้ปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่ม กรณีการไม่ยื่นแบบแสดงรายการ (ภ.พ.30) และการยื่นแบบแสดงรายการ (ภ.พ.30) อันเป็นเท็จ รวมทั้งกรณีการนำใบกำกับภาษีปลอมไปใช้ในการเครดิตภาษีได้ นอกจากนี้ ควรมีการปรับปรุงข้อกำหนดและระเบียบวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่มให้ทันสมัย และมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนสาเหตุด้านผู้บริโภคหรือประชาชนระยะสั้นรัฐควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ และในระยะยาวควรมีหลักสูตรเกี่ยวกับภาษีในระบบการศึกษาภาคบังคับและเสริมสร้างศักยภาพในการเพิ่มรายได้ของประชาชนให้มากขึ้น เพื่อสร้างความเข้าใจและสมัครใจในการเสียภาษีให้มากขึ้นซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่มอันเนื่องมาจากกลไกป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและหลักการของภาษีอากรที่ดี

5.5 ปัญหาการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากร: กรณีธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (ศิริวรรณ รัตนสังข์, 2550) พบว่า บทบัญญัติตามประมวลรัษฎากรยังไม่ครอบคลุมต่อการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในธุรกรรมดังกล่าว กรณีความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม (Tax Point) ตามประมวลรัษฎากร สำหรับการขายสินค้าและบริการ เนื่องจากธุรกรรมทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เกิดขึ้นผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งไม่ปรากฏชัดเจนว่าจะสามารถจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ได้จากสถานที่ใดไม่ว่าจะเป็นสถานที่บริโภคสินค้าหรือบริการ (Place of Consumption) หรือสถานที่ให้บริการหรือขายสินค้า (Place of Supply) และไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าการให้บริการหรือขายสินค้าผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเกิดขึ้น ณ สถานที่ใด เวลาใด อันเป็นปัญหานำไปสู่การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจะส่งผลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตรวจสอบธุรกรรมเหล่านี้ได้ยาก

ทั้งนี้ ควรมีการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มพิจารณาแก้ไขกฎหมายโดยออกพระราชกฤษฎีกา หรือกฎกระทรวงแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร กำหนดความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับการขายสินค้าหรือบริการในธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้ชัดเจนเพียงกรณีเดียว และให้มีหน่วยงานควบคุมและตรวจสอบผู้ประกอบการที่ทำธุรกรรมการค้าผ่านอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ยังควรแก้ไขประมวลรัษฎากรให้ธนาคารและบริษัทบัตรเครดิตที่อยู่ในประเทศไทยมีส่วนร่วมในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ โดยให้ธนาคารและบริษัทบัตรเครดิตเป็นผู้มีหน้าที่นำส่งภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่กรมสรรพากรไม่ว่าผู้บริโภคมักจะเป็นผู้ประกอบการหรือเป็นผู้บริโภคคนสุดท้ายก็ตาม เพราะโดยปกติแล้วผู้บริโภคมักจะใช้วิธีชำระราคาค่าสินค้าหรือบริการผ่านบัญชีธนาคารหรือบัตรเครดิต ดังนั้น ธนาคารหรือบริษัทบัตรเครดิตจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับการชำระราคาจึงสามารถจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มแทนกรมสรรพากร และควรเผยแพร่สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างความเข้าใจในการจัดเก็บภาษีแก่ประชาชน

5.6 ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศไทย (ปัทมาวดี รักษาแก้ว, 2549) พบว่า เมื่อเปรียบเทียบรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่รัฐจัดเก็บได้กับรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่ได้จากการประมาณเป็นรายปี รัฐสามารถจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มได้ในอัตราที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งรัฐสามารถจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มได้สูงกว่าค่าที่ประมาณ ทั้งนี้ เนื่องจากรัฐได้พัฒนาและปรับปรุงมาตรการและนโยบายต่าง ๆ ทางด้านภาษีให้เหมาะสมชัดเจนและรัดกุมยิ่งขึ้น รวมถึงการพัฒนาบุคลากรและการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการควบคุมและตรวจสอบ พร้อมทั้งได้ให้ข้อเสนอแนะว่าการปฏิบัติงานของผู้มีหน้าที่จัดเก็บภาษีหรือภาครัฐต้องอาศัยเทคโนโลยีใหม่ ๆ ตามการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจปัจจุบันซึ่งจะช่วยให้ขั้นตอนของระบบราชการที่ล่าช้ามีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

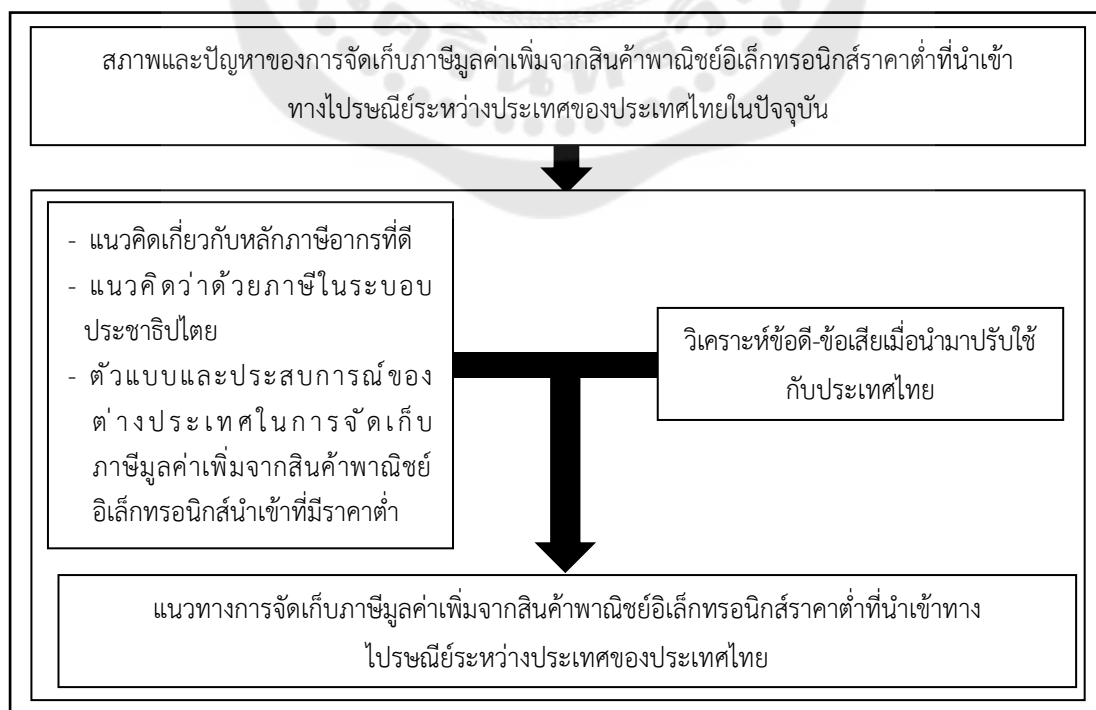
5.7 มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการขอลคืนภาษีมูลค่าเพิ่มโดยทุจริต (ประสิทธิ์ ดวงตะวงษ์, 2543) ได้ระบุว่า สาเหตุหนึ่งของปัญหาการขอลคืนภาษีมูลค่าเพิ่มโดยทุจริตนั้นมาจากเจ้าหน้าที่ซึ่งได้ให้ความร่วมมือกับผู้ขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่มโดยทุจริต และนอกจากนี้ยังขาดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่

และเครื่องมือที่ทันสมัยในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลการเสียภาษี สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหา การขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่มโดยทุจริตนั้น ควรมีการแก้ไขทั้งทางด้านกฎหมายและการบริหารงานภาษี โดยแก้ไขกฎหมายในส่วนของการยื่นแบบแสดงรายการภาษี การจัดทำใบกำกับภาษี การคืนภาษี และสิทธิประโยชน์ของผู้มีเงินได้ นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้ความผิดฐานโกงเงินภาษีของรัฐเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมาย ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารจำนวนรวมทั้ง 7 ฉบับ ประกอบด้วย กฎหมายและระเบียบของกรมศุลกากร จำนวน 2 ฉบับ กฎหมายของต่างประเทศ จำนวน 3 ฉบับ รายงานผลการศึกษารองการระหว่างประเทศจำนวน 1 ฉบับ และเอกสารทางวิชาการ จำนวน 1 ฉบับ และการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยจะตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยด้วยการขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาข้อคำถามในการสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมเนื้อหาครบถ้วน คำถามมีความถูกต้องเหมาะสมและตรงตามโครงสร้าง รวมทั้งใช้ภาษาที่เหมาะสมในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักที่มาจากคัดเลือกแบบเจาะจง โดยอาศัยเกณฑ์การคัดเลือก คือ เป็นผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง และเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ รวมถึงประสบการณ์ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 คือ ข้าราชการในสังกัดกรมศุลกากร ทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นำเข้า จำนวน 6 คน และกลุ่มที่ 2 คือ ข้าราชการในสังกัดกรมศุลกากร ทั้งในระดับผู้บริหารหน่วยงาน ผู้ปฏิบัติ และผู้แทนคณะทำงานที่มีบทบาททางด้านวิชาการ และการเสนอแนะนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นำเข้า จำนวน 7 คน ในการวิเคราะห์ข้อมูลจะอาศัยการวิเคราะห์เนื้อหาที่ปรากฏในเอกสาร และบทสัมภาษณ์ และนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์โดยการบรรยายด้วยถ้อยคำ ทั้งนี้ ระยะเวลาในการศึกษามีจำนวนรวมทั้งสิ้น 12 เดือน ตั้งแต่ปี 2564 ถึง 2565 โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา: ประมวลโดยผู้วิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทยในปัจจุบัน พบว่า สภาพและปัญหาของการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทยในปัจจุบันไม่มีปัญหา เนื่องจากยังไม่เคยมีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าในกลุ่มดังกล่าวมาก่อน อย่างไรก็ตาม จากกรณีที่ไม่มีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าในกลุ่มดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อใน 4 ประเด็นหลักตามทรรศนะของผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย การสูญเสียรายได้ของรัฐ ต้นทุนในการจัดเก็บภาษีอากรสูงชัน การบิดเบือนการแข่งขันทางการค้าระหว่างสินค้าที่ผลิตภายในประเทศและสินค้านำเข้า และการสำแดงราคาต่ำและการฉ้อฉลทางด้านหนี้ออพัสดุดังนี้

(1) การสูญเสียรายได้ของรัฐ การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้านำเข้าจากต่างประเทศในปัจจุบันได้ส่งผลให้เกิดการสูญเสียรายได้จากค่าภาษีอากรที่ควรจะต้องเก็บได้เพื่อเป็นรายได้ของรัฐ

(2) ต้นทุนในการจัดเก็บภาษีอากรสูงกว่ารายได้ที่จัดเก็บ เมื่อรัฐไม่มีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำย่อมส่งผลให้รัฐมีรายได้ที่น้อยกว่ากรณีที่มีการจัดเก็บภาษีดังกล่าว และเมื่อคำนวณต้นทุนต่อหน่วยที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีอากรจากสินค้านำเข้าในประเทศดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบันจะพบว่ามีจำนวนที่สูงกว่ากรณีที่มีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม เนื่องจากอัตราส่วนของต้นทุนต่อรายได้ที่จัดเก็บได้ทั้งหมดมีมากกว่าอัตราส่วนของกรณีที่มีการจัดเก็บภาษีดังกล่าว

(3) การบิดเบือนการแข่งขันทางการค้าระหว่างผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าภายในประเทศและผู้ประกอบการที่นำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้านำเข้าจากต่างประเทศที่มีราคาต่ำกว่า 1,500 บาท ได้ก่อให้เกิดการบิดเบือนการแข่งขันทางการค้าระหว่างผู้ประกอบการในประเทศที่ผลิตสินค้าชนิดเดียวกันกับสินค้านำเข้า เนื่องจากผู้ประกอบการเหล่านี้ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มโดยอัตโนมัติเมื่อทำการผลิตสินค้าและจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภค ในขณะที่ผู้ประกอบการที่นำเข้าสินค้านำเข้าในประเทศไทยไม่ว่าจะเป็นผู้ที่อยู่ในประเทศหรือต่างประเทศกลับได้รับยกเว้นจากภาษีมูลค่าเพิ่มรวมถึงภาษีอากรอื่น ๆ ด้วย

(4) การสำแดงราคาต่ำและการฉ้อฉลทางด้านหนี้ออพัสดุดังกล่าว การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้านำเข้าที่มีราคาต่ำกว่า 1,500 บาท ก่อให้เกิดการสำแดงราคาต่ำและการฉ้อฉลทางด้านหนี้ออพัสดุนำเข้าซึ่งความไม่เป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการรายใหญ่ที่นำเข้าสินค้าจากต่างประเทศคราวละจำนวนมากซึ่งทำให้มีราคาโดยรวมเกินกว่า 1,500 บาท และต้องชำระค่าภาษีอากรในการนำเข้าสินค้านำเข้าดังกล่าวกับผู้ประกอบการรายย่อยที่นำเข้าสินค้าจากต่างประเทศเป็นรายชิ้นหรือเป็นหนี้ออพัสดุดังกล่าวซึ่งได้รับยกเว้นจากค่าภาษีอากรหากมีราคาไม่เกิน 1,500 บาท

อย่างไรก็ดี แม้ว่าในปัจจุบันประเทศไทยจะไม่มีมีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้านำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศที่มีราคาไม่เกิน 1,500 บาท แต่หากในอนาคตประเทศไทยจะเริ่มจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าในกลุ่มดังกล่าวก็ยังมีปัญหาหรือข้อจำกัดต่าง ๆ ในการจัดเก็บดังนี้

(1) ด้านกฎหมาย

(1.1) พันธกรณีตามกฎหมาย ประมวลรัษฎากร มาตรา 81 (2) (ค) ได้บัญญัติให้ยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับการนำเข้าสิ่งของที่จำแนกประเภทไว้ในภาคว่าด้วยของที่ได้รับยกเว้นอากรตามกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร ดังนั้น ของที่ได้รับยกเว้นอากรศุลกากรตามพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530 ภาค 4 ซึ่งรวมถึงของที่นำเข้าซึ่งแต่ละรายการมีราคารวมค่าขนส่งค่าประกันภัย และค่าภาระติดพันอื่น ๆ แล้วไม่เกิน 1,500 บาท จึงได้รับยกเว้นจากภาษีมูลค่าเพิ่มโดยอัตโนมัติ

(1.2) การขาดกรอบการดำเนินงานในทางกฎหมาย หากในอนาคตประเทศไทยจะมีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศก็จำเป็นต้องมีการบัญญัติกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับสินค้านำเข้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้า เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีอำนาจในการจัดเก็บภาษีดังกล่าว

ได้อย่างถูกต้อง เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยยังขาดกรอบการดำเนินงานในทางกฎหมายสำหรับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้านำเข้าที่มีราคาต่ำเป็นการเฉพาะ

(2) ด้านการบริหารจัดการ

(2.1) การขาดระบบจัดส่งข้อมูลบัญชีสินค้าล่วงหน้าทางอิเล็กทรอนิกส์ ประกาศกรมศุลกากรที่ 105/2561 ลงวันที่ 8 พฤษภาคม 2651 เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการปฏิบัติพิธีการศุลกากรสำหรับการนำของเข้าและการส่งของออกทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศมิได้กำหนดให้ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด จัดส่งข้อมูลบัญชีรายการสินค้าล่วงหน้า (Pre-Manifest) ตามมาตรฐานที่กรมศุลกากรกำหนดแล้วส่งข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ของกรมศุลกากร เพื่อแจ้งให้ศุลกากรทราบล่วงหน้าก่อนอากาศยานมาถึง แต่ใช้วิธีการประเมินราคาและค่าภาษีอากรของสิ่งของโดยเจ้าหน้าที่ศุลกากรเป็นรายกล่องสินค้า และให้ผู้รับบริการไปชำระค่าภาษีอากร ณ ที่ทำการไปรษณีย์ ดังนั้น หากมีการยกเลิกการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มในขณะที่ระบบรับชำระเงินยังไม่มีความพร้อม จะส่งผลกระทบต่อประชาชนเป็นอย่างมาก

(2.2) การขาดระบบอิเล็กทรอนิกส์รองรับการชำระค่าภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ เนื่องจากประมวลรัษฎากรได้กำหนดให้ยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มแก่การนำเข้าสินค้าที่จำแนกประเภทไว้ในภาคว่าด้วยของที่ได้รับยกเว้นอากร ตามกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากรมาเป็นระยะเวลานานจึงทำให้ประเทศไทยไม่มีระบบอิเล็กทรอนิกส์สำหรับรองรับการชำระค่าภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ และส่งผลให้ประชาชนต้องเดินทางไปชำระภาษี ณ ที่ทำการไปรษณีย์

3) ด้านทรัพยากรบุคคล

(3.1) อัตราค่าจ้างเจ้าหน้าที่ อัตราการเติบโตของการค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่เพิ่มสูงขึ้นได้ส่งผลให้ปริมาณการนำเข้าพัสดุไปรษณีย์ระหว่างประเทศเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย ในขณะที่จำนวนพนักงานศุลกากรที่ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่ได้มีการเติบโตเพิ่มมากขึ้นในอัตราเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ประกอบกับนโยบายของรัฐยังมุ่งเน้นไปที่การปรับลดจำนวนข้าราชการ จึงส่งผลให้อัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบสินค้าที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ

(3.2) การปฏิบัติหน้าที่จัดเก็บภาษีอากรแทนหน่วยงานอื่น กรมศุลกากรเป็นหนึ่งในหน่วยงานด้านกิจการพรมแดนซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในการจัดเก็บอากรศุลกากรจากสิ่งของที่มีการนำเข้าและส่งออก รวมทั้งจัดเก็บภาษีอากรประเภทอื่นแทนหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกด้วยซึ่งส่งผลให้พนักงานศุลกากรหนึ่งรายต้องปฏิบัติหน้าที่เพิ่มมากขึ้น และใช้เวลาในการดำเนินการกับของที่นำเข้าซึ่งมีราคาต่ำหนึ่งชิ้นเป็นระยะเวลานานมากขึ้นกว่าเฉพาะการจัดเก็บอากรศุลกากรแต่เพียงอย่างเดียว

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย พบว่า แนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทยจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อดี-ข้อเสียของตัวแบบและประสบการณ์ของต่างประเทศในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นำเข้าที่มีราคาต่ำตามแนวคิดเกี่ยวกับหลักภาษีอากรที่ดี และแนวคิดว่าด้วยภาษีในระบอบประชาธิปไตยมีอยู่ด้วยกัน 2 แนวทาง คือ (1) การปรับปรุงวิธีการจัดเก็บภาษีอากรแบบดั้งเดิม และ (2) การใช้วิธีการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศร่วมกับวิธีการจัดเก็บภาษีอากรจากตัวกลางในการขายสินค้า ดังนี้

(1) การปรับปรุงวิธีการจัดเก็บภาษีอากรแบบดั้งเดิม โดยจำเป็นจะต้องมีการแก้ไขประมวลรัษฎากร มาตรา 81 ข้อ 2 (ค) เพื่อให้การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มไม่ผูกกับการยกเว้นอากรขาเข้าของศุลกากรประเภท 12 ภาค 4 แห่งพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530 นอกจากนี้ กรมศุลกากรและบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ควรจะมีการเชื่อมโยงระบบ e-Tracking เข้ากับระบบ Track & Trace เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการระบบ Track & Trace ของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ให้สามารถเข้าสู่ระบบ e-Tracking จากระบบ Track & Trace

ได้ทันที เพื่อให้ผู้ใช้เข้าสู่หน้าจอรายการตรวจและประเมินภาษีอากรของศุลกากรที่แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งของที่นำเข้า ตลอดจนค่าภาษีอากรรวมที่ผู้นำเข้าจะต้องชำระทั้งสิ้น โดยผู้นำเข้าสามารถตัดสินใจได้ว่าจะปฏิเสธหรือยอมรับการประเมินราคา ค่าภาษีอากร และเข้าสู่หน้าจอการชำระเงินซึ่งควรให้ผู้นำเข้าสามารถเลือกวิธีการชำระเงินค่าภาษีอากรแบบออนไลน์ผ่านตัวแทนรับชำระต่าง ๆ และผ่านช่องทางอื่นโดยเฉพาะทางระบบออนไลน์ได้ อีกทั้งหากผู้นำเข้าประสงค์จะพิมพ์ใบแจ้งการชำระเงินก็ควรอนุญาตให้กระทำได้ รวมทั้งให้ผู้นำเข้าสามารถรอกหมายเลขโทรศัพท์ และ/หรืออีเมลเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับให้เจ้าหน้าที่ติดต่อกลับพร้อมทั้งระบุช่วงเวลาที่จะสะดวกรับสิ่งของ และกดปุ่มตกลงเพื่อเข้าสู่หน้าจอรระบบรับชำระเงินของตัวแทนรับชำระต่าง ๆ หรือหน้าจอสำหรับพิมพ์ใบแจ้งการชำระเงิน และหากผู้นำเข้าได้ชำระเงินค่าภาษีอากรเรียบร้อยแล้วระบบก็จะดำเนินการแจ้งข้อมูลไปยังบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เพื่อให้เจ้าหน้าที่ไปรษณีย์เตรียมนำจ่ายหีบห่อพัสดุสินค้าต่อไป

นอกจากนี้ หน่วยงานด้านภาษีอากรที่เกี่ยวข้อง ทั้งกรมศุลกากร และกรมสรรพากรอาจจะต้องเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างกันมากยิ่งขึ้นในการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศให้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งต้องริเริ่มหรือกระชับความร่วมมือระหว่างหน่วยงานด้านภาษีอากรของแต่ละประเทศ เพื่อลดความเสี่ยงในเรื่องของการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบของผู้นำเข้าได้

(2) การใช้วิธีการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศร่วมกับวิธีการจัดเก็บภาษีอากรจากตัวกลางในการขายสินค้า โดยกระทรวงการคลังจำเป็นต้องมีการแก้ไขประมวลรัษฎากร มาตรา 81 ข้อ 2 (ค) เพื่อให้การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มไม่ผูกกับการยกเว้นอากรขาเข้าของศุลกากรประเภท 12 ภาค 4 แห่งพระราชกำหนดพิทักษ์อัตราศุลกากร พ.ศ. 2530 ซึ่งจะส่งผลให้กรมสรรพากรจะสามารถจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้านำเข้าที่มีราคาต่ำกว่า 1,500 บาทได้ จากนั้นจึงจะสามารถออกกฎหมายและระเบียบกำหนดให้ตัวกลางประเภทแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มและทำหน้าที่เป็นผู้จัดเก็บ รวบรวม แล้วนำส่งภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จากผู้ซื้อรวมไปกับค่าขนส่งสินค้าและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ในขณะที่สั่งซื้อสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้แก่กรมสรรพากร

ดังนั้น กรมสรรพากรจึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มและกำหนดเงื่อนไขหรือขั้นตอนในการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เรียบง่ายที่อนุญาตให้ผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศสามารถสำแดงและชำระภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่กรมสรรพากรผ่านทางระบบออนไลน์เป็นรายงวดได้ และหน่วยงานด้านภาษีอากรของประเทศที่นำเข้า โดยเฉพาะกรมศุลกากรจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีมาใช้ในการคัดแยกสินค้าที่ได้ชำระภาษีมูลค่าเพิ่มแล้วตั้งแต่ต้นทางกับสินค้าที่ยังมิได้ชำระฯ ออกจากกัน โดยอาจจะใช้ระบบบาร์โค้ดหรือการกำหนดหมายเลขติดตามพัสดุไปรษณีย์ที่แตกต่างกันระหว่างสินค้าทั้งสองกลุ่มไปพร้อม ๆ กับการควบคุมทางศุลกากรที่เข้มงวดอย่างต่อเนื่อง โดยอาจนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) มาใช้ในการวิเคราะห์และระบุสินค้าที่มีความเสี่ยง เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานด้านการควบคุมทางศุลกากรมีประสิทธิภาพรวดเร็วและแม่นยำยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพและปัญหาของการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทยในปัจจุบัน

จากผลการศึกษาสภาพและปัญหาของการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทยในปัจจุบัน พบว่า สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าด้วยภาษีในระบบประชาธิปไตยของของจรัส สุวรรณมาลาเกี่ยวกับจุดอ่อน 8 ประการของระบบการจัดเก็บภาษีอากรของประเทศไทย จุดอ่อนที่ 1 การมีรายได้จากภาษีอากรที่ไม่เพียงพอสำหรับการขับเคลื่อนนโยบายสวัสดิการสังคม

ซึ่งมีความสำคัญเป็นลำดับต้น ๆ ในทางการเมือง ในจุดอ่อนที่ 2 ซึ่งระบุว่า ภาครัฐของประเทศไทยจัดเก็บภาษีอากรโดยใช้หลักการบังคับ (Coercion) มากกว่าหลักการยินยอมด้วยความสมัครใจ (Voluntary Compliance) ซึ่งทำให้จัดเก็บภาษีอากรได้น้อยและมีต้นทุนการจัดเก็บสูง อีกทั้งยังไม่สอดคล้องกับหลักการของประชาธิปไตย และในข้อ 4 ที่ว่า ภาครัฐของประเทศไทยมีการทุจริตคอร์รัปชันในระบบภาษีอากรค่อนข้างสูง (จรัส สุวรรณมาลา, 2558, น. 145-146)

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับรายงานของสำนักงานที่ปรึกษาการศุลกากร ณ กรุงบรัสเซลส์เกี่ยวกับการศึกษาวิจัยการปฏิรูปของศุลกากรฟิลิปปินส์ในเรื่องผลกระทบของการปรับลดเพดานราคาของสินค้าที่ได้รับยกเว้นภาษีอากรขาเข้า หรือ De Minimis ซึ่งพบว่า การปรับเพิ่ม De Minimis จะส่งผลต่อการจัดเก็บภาษีและรายได้ของรัฐ ด้วยเหตุนี้ การปรับเพิ่ม De Minimis จึงไม่เป็นการสมควร (สำนักงานที่ปรึกษาการศุลกากร ณ กรุงบรัสเซลส์, ม.ป.ป., น. 2-6) และเกี่ยวกับการศึกษาผลกระทบรอบด้านของการปรับเพิ่มหรือลดเพดานราคาของสินค้าที่ได้รับยกเว้นภาษีอากรขาเข้า หรือ De Minimis ซึ่งไม่ใช่เพียงด้านต้นทุนทางศุลกากรอย่างเดียว หากแต่ควรศึกษาถึงการแข่งขันที่เป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการที่นำเข้าสินค้ากับผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าภายในประเทศด้วย (สำนักงานที่ปรึกษาการศุลกากร ณ กรุงบรัสเซลส์, ม.ป.ป., น. 9)

รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริลักษณ์ ผึ้งผาย ที่พบว่า การกำหนดให้กิจการขนาดย่อมได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มตามมูลค่าของฐานภาษีส่งผลให้การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มลดลง (ศิริลักษณ์ ผึ้งผาย, 2550) ซึ่งในประเด็นนี้ งานวิจัยของวัชรินทร์ พลพันธ์ุ เกี่ยวกับการศึกษาประมาณการรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศไทยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ภาษีมูลค่าเพิ่มต้องทำหน้าที่ในการเป็นเครื่องมือทางการคลังในการจัดหารายได้ของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด โดยการจัดเก็บภาษีให้ได้ตามที่ประมาณการไว้ไปพร้อม ๆ กับการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และการจัดเก็บภาษีทั่วถึงและเป็นธรรมจะเป็นการสร้างฐานรายได้ภาษีอากรและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างยั่งยืนตลอดไป รวมทั้งกรมสรรพากรต้องสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน โดยการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ (วัชรินทร์ พลพันธ์ุ, 2549)

นอกจากนี้ ยังปรากฏงานของวิจัยของตรีรัตน์ วงศ์สุวัชร ซึ่งได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่ได้ให้ข้อเสนอแนะในเรื่องความเป็นธรรมในการเสียภาษี ด้วยการปรับปรุงการบริหารการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความเป็นจริงในปัจจุบัน (ตรีรัตน์ วงศ์สุวัชร, 2550) และงานวิจัยปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่มอันเนื่องมาจากกลไกการป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีของงามศิลป์ รองขุน ซึ่งพบว่า สาเหตุของการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่มที่สำคัญมี 4 ประการ คือ สาเหตุด้านนโยบายและการบริหารการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม สาเหตุด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่ม สาเหตุด้านผู้ประกอบการจดทะเบียน และสาเหตุด้านผู้บริโภคหรือประชาชน และได้เสนอแนวทางการแก้ปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่ม กรณีการไม่ยื่นแบบแสดงรายการ (ภ.พ.30) และการยื่นแบบแสดงรายการ (ภ.พ.30) อันเป็นเท็จ โดยได้เสนอข้อเสนอแนะในด้านการบริหารการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มที่ต้องกำหนดให้ผู้ประกอบการจดทะเบียนและผู้มีหน้าที่ออกใบกำกับภาษีในระบบภาษีมูลค่าเพิ่มออกใบกำกับภาษีผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ซึ่งจะทำให้กรมสรรพากรสามารถประมวลผลข้อมูลใบกำกับภาษีได้ทั้งระบบ (งามศิลป์ รองขุน, 2547)

รวมถึงข้อเสนอแนะในงานวิจัยของของศิริวรรณ รัตนสังข์ ในวิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัญหาการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากร: กรณีธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ระบุว่า บทบัญญัติตามประมวลรัษฎากรยังไม่ครอบคลุมต่อการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในธุรกรรมดังกล่าว กรณีความรับผิดชอบในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม (Tax Point) ตามประมวลรัษฎากร สำหรับการขายสินค้าและบริการ ซึ่งไม่ปรากฏชัดเจนว่าจะสามารถจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ได้จากสถานที่ใด และไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าการให้บริการหรือขายสินค้าผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเกิดขึ้น ณ สถานที่ใด เวลาใด อันเป็นปัญหานำไปสู่การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (ศิริวรรณ รัตนสังข์, 2550)

อีกทั้งยังสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในงานวิจัยของปัทมาวดี รักษาแก้ว เรื่อง ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศไทยที่เสนอแนะว่า ในการปฏิบัติงานของภาครัฐต้องอาศัยเทคโนโลยีใหม่ ๆ

ตามการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจปัจจุบันซึ่งจะช่วยให้ขั้นตอนของระบบราชการที่ล่าช้ามีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น (ปัทมาวดี รักษาแก้ว, 2549) และผลการศึกษาของประสิทธิ์ ดวงตะวงษ์ ในวิทยานิพนธ์ เรื่อง มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการขอลิ้นภาษีมูลค่าเพิ่มโดยทุจริต ที่พบว่า สาเหตุหนึ่งของการขอลิ้นภาษีมูลค่าเพิ่มโดยทุจริตนั้นเกิดจากการขาดอัตราค่าจ้างหน้าที่ในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลการเสียภาษี โดยเสนอแนะให้มีการจัดอัตราค่าจ้างหน้าที่ตรวจปฏิบัติการให้เหมาะสมกับปริมาณงาน (ประสิทธิ์ ดวงตะวงษ์, 2543)

2. แนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย

จากผลการศึกษาแนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย พบว่า สอดคล้องกับหลักภาษีอากรที่ดีของอดัม สมิท (Adam Smith) ในหลักความยุติธรรม (Equity) ที่ระบุว่า ภาษีที่ดีต้องจัดเก็บให้ทั่วถึง โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ หลักความแน่นอน (Certainty) ที่จะรู้ได้ว่าใครบ้างจะต้องเสียภาษี เสียเท่าไร เสียอย่างไร และอาศัยฐานอะไร ในอัตราเท่าไร และสอดคล้องกับหลักความสะดวก (Convenience) ที่ว่าภาษีที่ดีต้องจัดเก็บได้ง่าย และง่ายต่อประชาชนที่จะปฏิบัติตาม กฎหมายภาษีจะต้องเข้าใจง่าย หลักเกณฑ์ต่าง ๆ จะต้องไม่ซับซ้อนจนประชาชนไม่เข้าใจ รวมถึงการอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ต่อผู้เสียภาษีจะต้องดีด้วยเช่นกัน รวมทั้งสอดคล้องกับหลักความประหยัด (Economy) ในประเด็นที่ว่า ภาษีที่ดีจะต้องมีต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายน้อยในการจัดเก็บ แต่เก็บได้เป็นจำนวนมาก หากแต่ต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายของสังคมในการบรรลุถึงการจัดเก็บภาษีนั้น เพราะหากคำนึงถึงค่าใช้จ่ายของรัฐบาล แต่เพียงด้านเดียวก็ไม่ถูกต้องและไม่ครบถ้วน ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายของสังคม (Social Cost) ในการจัดเก็บภาษี ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายของรัฐบาลในการจัดเก็บภาษี (Collection Cost) ค่าใช้จ่ายของผู้เสียภาษีในการปฏิบัติตามกฎหมาย (Compliance Cost) และค่าใช้จ่ายอันเกิดจากการบิดเบือนเศรษฐกิจ (Cost of Economic Distortion) (คณะกรรมการการเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, ม.ป.ป., น. 17)

และสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าด้วยภาษีในระบบประชาธิปไตยของจอร์จ สุวรรณมาลา ในหลักการมีรายได้ที่พอเพียง (Sufficient Revenues) ซึ่งระบุว่าในการทำหน้าที่ขั้นพื้นฐานของรัฐ รัฐจำเป็นต้องมีรายได้ที่พอเพียง และหลักความเสมอภาค เป็นธรรม (Equality and Equity) ที่ประชาชนในระบบประชาธิปไตยควรมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน และควรมีภาระภาษีอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน จึงจะถือว่าเป็นประชาธิปไตยในทางการคลัง อีกทั้งจะต้องไม่มีใครได้รั้งยกเว้น หรือมีสิทธิพิเศษ หรือสามารถหลีกเลี่ยง หรือหลบหนีการเก็บภาษีอากรหรือการหารายได้ของรัฐไปได้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับหลักความไม่ซับซ้อน (Simplicity) ระบุว่า ระบบภาษีอากรและวิธีการหารายได้ที่ซับซ้อนอาจทำให้เกิดปรากฏการณ์ภาพลวงตาทางการคลังซึ่งเป็นภัยคุกคามต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ทั้งนี้ ความซับซ้อนของระบบภาษีอากรและการหารายได้ของรัฐอาจเกิดขึ้นจากสาเหตุหลายประการ เช่น รัฐบาลจัดเก็บภาษีอากร ค่าบริการ และค่าธรรมเนียมหลายประเภท หลายอัตรา มีข้อยกเว้น-ลดหย่อนที่ซับซ้อน หรือมีโครงสร้างภาษีทางอ้อมในสัดส่วนที่สูง มีการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตระหว่างรัฐบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกองทุนสาธารณะหลายประเภท และหลักความยินยอมของประชาชน (Public Consent and Voluntary Compliance) ที่รัฐจำเป็นต้องเสนอร่างกฎหมายเพื่อขอความเห็นชอบต่อรัฐสภาในฐานะที่เป็นตัวแทนของประชาชน เพื่อเป็นนัยว่า ประชาชนได้ให้อำนาจแก่รัฐในการจัดเก็บภาษีอากรและหารายได้ตามกรอบของกฎหมาย โดยรัฐจะต้องจัดเก็บภาษีอากรและหารายได้ภายในกรอบของกฎหมายนั้น ๆ เท่านั้น (จอร์จ สุวรรณมาลา, 2558, น. 98-105)

รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริวรรณ รัตนสังข์ เรื่อง ปัญหาการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากร: กรณีธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ได้เสนอแนะให้แก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยออกพระราชกฤษฎีกาหรือกฎกระทรวงแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร กำหนดความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับการขายสินค้าหรือบริการในธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้ชัดเจน และควรแก้ไขประมวลรัษฎากรให้ธนาคารและบริษัทบัตรเครดิตที่อยู่ในประเทศไทยมีส่วนร่วมใน

การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ โดยให้ธนาคารและบริษัทบัตรเครดิตเป็นผู้มีหน้าที่นำส่งภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่กรมสรรพากร ไม่ว่าผู้ใดจะเป็นผู้ประกอบการหรือเป็นผู้บริโภคคนสุดท้ายก็ตาม (ศิริวรรณ รัตนสังข์, 2550)

ประกอบกับงานวิจัยของงามศิลป์ รองขุน เรื่อง ปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่มอันเนื่องมาจากกลไกการป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีที่เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการปรับปรุงข้อกำหนดและระเบียบวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่มให้ทันสมัย และมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน (งามศิลป์ รองขุน, 2547) อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรินทร์ พลพันธ์ เรื่อง การศึกษาประมาณการรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศไทยที่ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า กรมสรรพากรในฐานะหน่วยจัดเก็บควรมีแนวทางในการบริหารการจัดเก็บ เช่น การให้บริการรับจดทะเบียนทางอินเทอร์เน็ต และการเสียภาษีออนไลน์ รวมถึงการสร้างความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน โดยการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ (วัชรินทร์ พลพันธ์, 2549)

เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของปัทมาวดี รักษาแก้ว เรื่อง ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศไทยที่เสนอแนะว่า การปฏิบัติงานของผู้มีหน้าที่จัดเก็บภาษีหรือภาครัฐต้องอาศัยเทคโนโลยีใหม่ ๆ ตามการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจปัจจุบันซึ่งจะช่วยให้ขั้นตอนของระบบราชการที่ล่าช้ามีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น (ปัทมาวดี รักษาแก้ว, 2549) และงานวิจัยของประสิทธิ์ ดวงตะวงษ์ เรื่อง มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการขอลดภาษีมูลค่าเพิ่มโดยทุจริตที่ได้เสนอแนะว่า ในการบริหารงานภาษีนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลของผู้ประกอบการระหว่างกันอย่างสม่ำเสมอ (ประสิทธิ์ ดวงตะวงษ์, 2543)

สรุปผลการวิจัย

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทยในปัจจุบัน พบว่า สภาพและปัญหาของการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทยในปัจจุบันไม่มีปัญหา เนื่องจากยังไม่เคยมีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าในกลุ่มดังกล่าวมาก่อน อย่างไรก็ตาม จากกรณีที่ไม่มีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าในกลุ่มดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อ 4 ประเด็นหลักประกอบด้วย (1) การสูญเสียรายได้ของรัฐ (2) ต้นทุนในการจัดเก็บภาษีอากรสูงกว่ารายได้ที่จัดเก็บ (3) การบิดเบือนการแข่งขันทางการค้าระหว่างผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าภายในประเทศและผู้ประกอบการที่นำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ และ (4) การสำแดงราคาต่ำและการฉ้อฉลทางด้านทิบห่อพัสดุ

อย่างไรก็ดี แม้ว่าในปัจจุบันประเทศไทยจะไม่มีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศที่มีราคาไม่เกิน 1,500 บาท แต่หากในอนาคตประเทศไทยจะเริ่มจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าในกลุ่มดังกล่าวก็ยังมีปัญหาหรือข้อจำกัดต่าง ๆ ในการจัดเก็บได้แก่ (1) ด้านกฎหมาย ประกอบด้วย พันธกรณีตามกฎหมาย และการขาดกรอบการดำเนินงานในทางกฎหมาย (2) ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย การขาดระบบจัดส่งข้อมูลบัญชีสินค้าล่วงหน้าทางอิเล็กทรอนิกส์ และการขาดระบบอิเล็กทรอนิกส์รองรับการชำระค่าภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ และ (3) ด้านทรัพยากรบุคคลประกอบด้วยอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ของกรมศุลกากรที่ไม่เพียงพอ และการปฏิบัติหน้าที่จัดเก็บภาษีอากรแทนหน่วยงานอื่น

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อดี-ข้อเสียของตัวแบบและประสบการณ์ของต่างประเทศในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นำเข้าที่มีราคาต่ำตามแนวคิดเกี่ยวกับหลักภาษีอากรที่ดี และแนวคิดที่ว่าด้วยภาษีในระบอบประชาธิปไตยสามารถสังเคราะห์ข้อเสนอได้ว่า แนวทางที่สามารถนำมาใช้ในการจัดเก็บ

ภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้ามาทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศของประเทศไทย ได้แก่ (1) การปรับปรุงวิธีการจัดเก็บภาษีอากรแบบดั้งเดิม (2) การใช้วิธีการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายที่อยู่ในต่างประเทศ ร่วมกับวิธีการจัดเก็บภาษีอากรจากตัวกลางในการขายสินค้า

3. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้วิจัยเห็นควรผู้วิจัยเห็นควรมีการบูรณาการการดำเนินงานระหว่างแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ จำพวกร้านค้าออนไลน์ ผู้ให้บริการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ หน่วยงานจัดเก็บภาษีอากรในสังกัดกระทรวงการคลัง ประกอบด้วยกรมศุลกากร กรมสรรพากร และกรมสรรพสามิต และตัวแทนรับชำระเงินต่าง ๆ เช่น ธนาคารพาณิชย์ หรือสถาบันการเงินที่ให้บริการผลิตภัณฑ์บัตรเครดิตและบริการชำระเงิน รวมถึงห้างร้านต่าง ๆ ในการจัดเก็บภาษีอากรขาเข้าจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่นำเข้ามาในทุกช่องทางทั้งทางเรือ ทางอากาศยาน ทางบก และทางบริการขนส่งสินค้าเร่งด่วน (Express Consignment) และในทุกช่วงระดับราคาของสินค้า โดยให้ร้านค้าออนไลน์คำนวณภาษีอากรขาเข้าทั้งหมดที่ผู้นำเข้าจะต้องชำระในขณะที่นำเข้ามาซึ่งประกอบด้วย อากรศุลกากรขาเข้า ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต (ถ้ามี) และภาษีเพื่อมหาดไทย (ถ้ามีภาษีสรรพสามิต) รวมเข้าไปในราคาขายของสินค้า และให้ร้านค้าออนไลน์มีหน้าที่นำส่งเงินส่วนที่เป็นค่าภาษีอากรแก่กรมศุลกากร ซึ่งจะเป็นการลดภาระแก่ประชาชนในฐานะผู้นำเข้าที่จะต้องเดินทางไปชำระค่าภาษีอากรขาเข้า ในขณะที่นำเข้ามาอีกทั้งเพื่อให้ผู้ซื้อสินค้าได้รับทราบราคาสินค้าที่รวมค่าภาษีอากรอันเป็นจำนวนที่แน่นอนซึ่งตนจะต้องชำระ หากตัดสินใจที่จะซื้อสินค้าชิ้นนั้น ๆ

ทั้งนี้ ภาครัฐจำเป็นต้องปรับปรุงกระบวนการนำเข้ามาสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้เรียบง่าย ภายใต้หลักการสำคัญ ได้แก่ (1) มีต้นทุนต่ำและปฏิบัติตามได้โดยง่าย (2) ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างผู้ขายที่อยู่ในประเทศและที่อยู่ในต่างประเทศ (3) มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับรายได้ของรัฐ สุขอนามัย ความมั่นคง และความปลอดภัยของประชาชน และ (4) ไม่มีการจัดเก็บภาษีอากรในขณะที่นำเข้า โดยใช้ตัวแบบการจัดเก็บภาษีอากรจากผู้ขายสินค้ามาประยุกต์ใช้ร่วมกับองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งสามารถนำไปปฏิบัติได้โดยง่าย เช่น ระบบการจดทะเบียนที่เรียบง่ายการใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ล่วงหน้า และการประเมินความเสี่ยงล่วงหน้าก่อนสินค้ามาถึง

ทั้งนี้ ในการจัดเก็บภาษีอากรขาเข้าอาจใช้วิธีการจัดเก็บในอัตราคงที่ (Flat-rate) เพียงอัตราเดียว ซึ่งเป็นอัตราภาษีอากรที่ไม่มีการระบุว่าเป็นภาษีประเภทใด โดยปล่อยให้หน่วยงานจัดเก็บภาษีอากรในการจัดสรรเงินค่าภาษีอากรขาเข้าที่จัดเก็บได้เป็นรายได้จากค่าภาษีอากรแต่ละประเภท หรืออาจใช้วิธีการจัดเก็บอากรศุลกากรอย่างง่ายในลักษณะของกลุ่มอากร (Simplified Duty Bands) ซึ่งสินค้านำเข้าจะถูกจัดแบ่งตามประเภทพิกัดออกเป็นกลุ่ม (Duty Bucket) โดยสินค้าที่จัดอยู่ในกลุ่มเดียวกันจะมีอัตราอากรเดียวกัน และเมื่อผู้ซื้อเลือกซื้อสินค้าจากแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ แพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ก็จะส่งข้อมูลอัตราอากรขาเข้าผ่านระบบที่เป็นตัวกลาง (Application Programming Interface: API) ซึ่งผู้ขายสามารถแสดงราคาของสินค้าพร้อมด้วยค่าอากรให้แก่ผู้ซื้อทราบได้ และเมื่อผู้ซื้อตัดสินใจซื้อสินค้าโดยชำระค่าสินค้าพร้อมกับค่าอากรขาเข้าแล้ว ผู้ขายก็จะมีหน้าที่ในการนำส่งค่าอากรที่จัดเก็บได้ให้แก่หน่วยงานด้านภาษีอากรที่เกี่ยวข้อง

หรืออาจใช้วิธีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในลักษณะของกลุ่มอากร (Simplified Duty Bands) ข้างต้นก็ได้ ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะช่วยให้ภาครัฐสามารถจัดเก็บภาษีอากรจากสินค้านำเข้าที่ได้โดยง่าย สอดคล้องกับผู้ค้าขนาดเล็กหรือวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในการทำความเข้าใจและปฏิบัติตาม รวมทั้งส่งเสริมการส่งออกให้แก่วิสาหกิจดังกล่าว และผู้ให้บริการขนส่งสินค้าสามารถนำส่งสินค้าให้แก่ผู้รับได้โดยเร็ว นอกจากนี้ ยังเป็นการสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยเห็นควรมีการพัฒนากระบวนการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการด้านพิธีการศุลกากร สำหรับการนำเข้ามาสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เพิ่มเติม ได้แก่ ระบบสำแดงข้อมูลสินค้าล่วงหน้าก่อนสินค้ามาถึง (Pre-Arrival Processing) เนื่องจากปัจจุบันกรมศุลกากรได้อนุญาตให้ผู้นำเข้าสามารถสำแดงข้อมูลสินค้าล่วงหน้า ที่เรียกว่ากระบวนการทางศุลกากรล่วงหน้าก่อนสินค้ามาถึง (Pre-Arrival Processing) ซึ่งจะช่วยให้นำเข้าสามารถรับสินค้าได้ทันทีเมื่อเรือ หรืออากาศยานมาถึงยังประเทศไทย หากแต่กระบวนการดังกล่าวจำกัดอยู่เฉพาะ

การนำเข้าทางเรือ และอากาศยานแต่เพียงเท่านั้น โดยไม่ครอบคลุมถึงการนำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศที่ไม่มีข้อมูลล่วงหน้าเกี่ยวกับสิ่งของที่อยู่ในหีบห่อพัสดุ ทำให้พนักงานศุลกากรต้องอาศัยการตรวจคัดทางกายภาพพร้อมกับ การพิจารณาข้อมูลที่ระบุไว้ในใบปฏิญญา (CN22/CN23) ซึ่งเป็นข้อมูลที่สำแดงโดยผู้ส่ง ส่วนผู้นำเข้า (ผู้รับ) แม้จะเป็น ผู้รับผิดชอบค่าภาษีอากรแต่ยังไม่มีโอกาสสำแดงข้อมูลใด ๆ ต่อกรมศุลกากร เป็นเหตุให้เกิดการโต้แย้งเกี่ยวกับราคา และค่าภาษีอากร

ดังนั้น จึงควรมีระบบออนไลน์ที่ผู้นำเข้าสามารถสำแดงข้อมูลที่เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับสินค้า เช่น ภาพถ่ายของสินค้า คุณสมบัติของสินค้า สำเนาใบเสร็จรับเงิน ใบตราส่งสินค้า เพื่อให้พนักงานศุลกากรสามารถ ประเมินราคา และค่าภาษีอากรล่วงหน้าได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ผู้นำเข้ายังสามารถวางแผนได้ล่วงหน้าใน การรับมือของเมื่อเรือหรืออากาศยานมาถึงได้ทันที ซึ่งจะตอบโจทยความต้องการของผู้นำเข้ากรณีมีความจำเป็น เร่งด่วน ลดปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนความขัดแย้งระหว่างผู้นำเข้าและเจ้าหน้าที่

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังเห็นควรมีการพัฒนาระบบโต้แย้งการประเมินราคา และค่าภาษีอากร เนื่องจา การขอโต้แย้งการประเมินราคาและค่าภาษีอากรของสินค้าที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศในปัจจุบันสามารถ กระทำได้โดยผู้นำเข้ากรอกข้อมูลในแบบคำร้องขอโต้แย้งการประเมินภาษีอากร พร้อมแนบเอกสารหลักฐาน ที่เกี่ยวข้อง และยื่นต่อเจ้าหน้าที่ไปรษณีย์ ณ ที่ทำการไปรษณีย์ปลายทาง หรือยื่นต่อพนักงานศุลกากร ณ ส่วนบริการ ศุลกากรไปรษณีย์ ศูนย์ไปรษณีย์หลักสี่ ซึ่งก่อให้เกิดความสับสนเปลืองทั้งในด้านค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และเวลา ดังนั้น จึงควรมีระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้นำเข้าสามารถยื่นคำร้องผ่านทางออนไลน์ เพื่อขอโต้แย้งการประเมินราคา และค่าภาษีอากรของสิ่งของที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศได้ ในกรณีที่ผู้นำเข้าเห็นว่าราคาและค่าภาษีอากร ที่เจ้าหน้าที่ประเมินนั้นไม่ถูกต้องตามราคาที่ได้ซื้อขายจริง (Transaction Value) และแจ้งผลการพิจารณาคำร้อง ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว

4. ประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

เนื่องจากงานวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาเฉพาะแนวทางการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์ อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ โดยมิได้ศึกษาในมิติของแนวทางการจัดเก็บ ภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ราคาต่ำที่นำเข้าผ่านช่องทางนำเข้าอื่น ๆ เช่น ทางบก ทางอากาศยาน ทางเรือ และบริการขนส่งสินค้าเร่งด่วน (Express Consignment) และเป็นการศึกษาเฉพาะ การจัดเก็บภาษีอากรจากสินค้านำเข้าที่มีราคาต่ำกว่า 1,500 บาท อันเป็นราคาที่กฎหมายกำหนดให้ได้รับ ยกเว้นภาษีอากรขาเข้า ตลอดจนเป็นการศึกษาเฉพาะการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มแต่เพียงเท่านั้น โดยมิได้ศึกษา การจัดเก็บภาษีอากรประเภทอื่น ๆ เช่น อากรศุลกากร หรือภาษีสรรพสามิต ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยจึงเห็นควรมีการศึกษาการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสินค้าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่นำเข้าผ่านช่องทางอื่น และศึกษาการจัดเก็บภาษีอากรประเภทอื่นนอกเหนือไปจากภาษีมูลค่าเพิ่ม และศึกษาในสินค้านำเข้าที่มีราคา สูงกว่า 1,500 บาทด้วย

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). **แนวทางการปฏิรูปโครงสร้างภาษีและระบบบริหารจัดการเก็บ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บรายได้ของแผ่นดิน.** สืบค้นจาก https://www.senate.go.th/document/Ext15512/15512588_0002.PDF
- งามศิลป์ รองขุน. (2547). **ปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่มอันเนื่องมาจากกลไกป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษี.** (ปริญญาณิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=53&Reclid=5514&obj_id=45711&showmenu=no
- จรัส สุวรรณมาลา. (2558). **ประชาธิปไตยทางการคลังไทย.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ตรีรัตน์ วงศ์สุวรรณ. (2550). **วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่ม.** (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก https://tdc.thailis.or.th/tdc/prasithi_dwtawongsh.pdf
- ประสิทธิ์ ดวงตะวงษ์. (2543). **มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการขอลดภาษีมูลค่าเพิ่มโดยทุจริต** (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก https://tdc.thailis.or.th/tdc/pattamathee_rakhaekaw.pdf
- ปัทมาวดี รักษาแก้ว. (2549). **ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศไทย.** (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก <https://tdc.thailis.or.th/tdc/matichononline.pdf>
- มติชนออนไลน์. (2564). **ศุลกากร เตรียมเก็บภาษีนำเข้าพัสดุ ตปท.ต่ำกว่า 1,500 บาท แก่ทุจริต-สร้างความเป็นธรรม เอสเอ็มอีไทย.** สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/economy/news_2634675
- วัชรินทร์ พลพันธุ์. (2549). **การประมาณการรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศไทย.** (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก https://tdc.thailis.or.th/tdc/sirilakshon_fingphay.pdf
- ศิริลักษณ์ ผึ้งผาย. (2550). **การปฏิรูปโครงสร้างและประสิทธิภาพการเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม.** (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก https://tdc.thailis.or.th/tdc/sirivorn_rattansang.pdf
- ศิริวรรณ รัตนสังข์. (2550). **ปัญหาการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากร: กรณีธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์.** (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก https://tdc.thailis.or.th/tdc/sirivorn_rattansang.pdf
- สำนักงานที่ปรึกษาการศุลกากร ณ กรุงบรัสเซลส์. (ม.ป.ป.). **การปรับเพิ่ม de minimis สำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์: ข้อท้าทายและข้อเสนอแนะ.** สืบค้นจาก http://brussels.customs.go.th/data_files/f11e45ca76076b6e58404585a96177a4.pdf